

Απλό και κλασικό χωρίς φλυαρία τὸ ἔργο τοῦ Ἀπάρτη

1040
23/12/77

ΜΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ

Ὁ «Ἀπάρτης», μιά πολυσέλιδη ἔκδοση τῆς «Ἐταιρείας Σπουδῶν — ἰδρυτῆς Σχολῆ Μωραΐτη», δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ ξαναθυμηθούμε τὸ ἔργο τοῦ πολὺ σημαντικοῦ γλύπτη ποῦ ἔφυγε γρήγορα ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ ζωὴ, πολὺ πρὶν πεθάνει τὸ 1972. Οἱ φωτογραφίες τῶν ἔργων του δὲν μποροῦν νὰ ἐκφράσουν τὴν κλασικὴ δύναμη αὐτῆς τῆς γλυπτικῆς. Ἄλλα ὅπωςδήποτε πληροφοροῦν ἢ θυμίζουν τὸ μοναδικὸ μάθημα τέχνης τοῦ Θανάση Ἀπάρτη. Ὁ τρόπος ποῦ ὁ Ἀπάρτης πλησίαζε τὰ ἔργα τέχνης ἔχει οἰκειότητα καὶ ζεστασιά. Ὅτι ἀγαποῦσε τὸ ἔβλεπε σὰν ἔργο τέχνης. Ἐτσι ἡ τέχνη του δὲν ἀποδυναμώθηκε ἀπὸ κανένα διανοητισμὸ. Τὸ ἔργο του εἶναι ἀπλό καὶ κλασικὸ, χωρὶς περιττὲς φλυαρίες, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολικὲς ἀφαίσεις. Μορφὴ κι ἐσωτερικὴ ζωὴ εἶναι ἀλληλένδετα. Σ' αὐτὴ τὴν τέχνη ποῦ ὁ προορισμὸς τῆς εἶναι νὰ ὀργανώσει λογικὰ τὸν παράλογο κενὸ χῶρο, ὅπως λέει ὁ Δημήτρης Χατζής, στὸ διήγημά του «Τὸ φονικὸ τῆς Ἰζαμπέλας Μολνάρ», ὁ Ἀπάρτης ἔφερε τὴ ζυγισμένη ἰσορροπία.

Μέσῳ ἀπὸ τὸν τρόπο ποῦ ἐξηγοῦσε τὴν κλασικὴ τέχνη στοὺς μαθητὲς του στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν ἢ στὸ αὐτοβιογραφικὸ του βιβλίο «Ἀπ' Ἀνατολὴ σὲ Δύση», ἐκφράζει τοὺς δικούς του στόχους ποῦ πρᾶγματιποιοῦσε μὲ ἀπειρη φρονιμάδα καὶ καθόλου ματαιοδοξία. Νὰ τί ἔλεγε γιὰ τὸν Ἠνίοχο τῶν Δελφῶν:

«Ἐδῶ ξεχνῶ τὸ Μιχαηλάγ-γελου, τὸν Ντονατέλλο μὲ τοὺς πόνους των, τὴν εὐκνήδευση, τὰ πλοῦμια τους, τοὺς περχλιβῆ-νηδες των καὶ τὰ βασανισμένα των ἔργα. Ὁ Ἠνίοχος, ἀπλὸς

«Μαρίνα» προτομή σὲ γύψο τοῦ 1948, τοῦ Θανάση Ἀπάρτη.

ἀπ' ἔξω, πλοῦσιος ἀπὸ μέσα καὶ ἠφαίστειο κλειστό. Εἶναι ὅλη ἡ ἀπλότητα ποῦ ὑπάρχει στῆ φύση μας, ὅλο τὸ μέτρο ποῦ ὑπάρχει γύρω μας, ὅλη ἡ ψυχὴ μας».

Ὁ Ἄντουάν Μπουρντέλ, ὁ δάσκαλός του, στὰ 1929 εἶχε πρῶιμα καὶ προφητικὰ πεῖ γιὰ τὸν Ἀπάρτη ὅτι «ξαναχλῶρανε τὴ δάφνη στὸ μέτωπο τῆς Ἑλλάδας». Ὅταν ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ἀπειλεῖ τὴν Εὐρώπη, ὁ Ἀπάρτης θ' ἀφήσει τὸ Παρίσι γιὰ νὰ ἔρθεi στὴν Ἀθήνα. Θὰ εἶναι ἡ πρώτη του οὔσιαστικὴ ἐπαφὴ μὲ τὴν πατρίδα του, ὅπου θὰ ζήσει ὅλη τὴν κατοχὴ καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ὅπου θὰ μοιραστεῖ τὶς περιπέτειες καὶ

τὶς σκληρὲς στερήσεις τῶν συμπατριωτῶν του. Ὅταν διορίζεται καθηγητῆς στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν στὴν Ἀθήνα, μιλά στοὺς μαθητὲς του μὲ τὸ παλιὸ λαμπερὸ του κέφι, ἔφηβος ἀνάμεσα στοὺς ἔφηβους γιὰ τὴν τέχνη. Προσπαθεῖ νὰ τοὺς μεταδώσει τὸ νόημα τῆς καὶ μαζί τοὺς μεταδίδει τὸ ἦθος: «Νὰ δουλεύετε μὲ ἀγάπη καὶ τιμιότητα», τοὺς λέει. Τοὺς δεῖχνει τὰ μεγάλα ἔργα τέχνης καὶ τοὺς τὰ ἐξηγεῖ, συνδέοντάς τα μὲ τὶς κοινωνικὲς καὶ ἱστορικὲς συνθήκες ποῦ τὰ γέννησαν. Γιὰ τὰ ἔλαινα τοὺς λέει: «Αὐτὰ τὰ γλυπτά, ἡ ἀνώτερη τέχνη τῶν Ἑλλήνων, σέρνουν μαζί τους ὅλη τὴν παράδοση ἀπὸ τὰ πρωτόγονα ἔθνα τοὺς ὀρθόστητους Κούρους, τὶς ζουμερῆς Κόρες, τὴν Αἴγινα, τὴν Ὀλυμπία, τὸν Ἠνίοχο».

Στὴν Ἑλλάδα ὅπου λάμπουν τὰ μάρμαρα κι ὅπου ἡ μεγάλη ἀνθήση τῆς γλυπτικῆς ὀφείλεται στὴν προῖότητα καὶ τὴν ποσότητα τῆς πέτρας, ὁ Ἀπάρτης ἀκολούθησε τὸν ἀντίστροφο δρόμο γιὰ νὰ φτάσει στὶς ρίζες τῆς παράδοσης. Πηγαινόντας στὸ Παρίσι δὲν ἔμαθε, στὴν πραγματικότητα, παρά τὸ ἑλληνικὸ μάθημα, κυνηγώντας τὴ μεγάλη λάμψη, τὴν τελευταία ἀπὸ τὰ γλυπτά τοῦ Παρθενῶνα: τὴν ἀλληλεγγύη τῆς φόρμας μὲ τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ, τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου. Σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο ποῦ προλογίζουν ὁ Ε. Παπανούτσος κι ὁ Φρανσουᾶ Σαπὸ, διήφορο, σημαντικὰ νεότερο, Ἑλλήνες καλλιτέχνες μιλοῦν γιὰ τὸν Ἀπάρτη. Ὅπως ὁ Κλεάρχος Λαυκόπουλος ποῦ λέει: «Ἄπ' ὄχι ὅχι ὅχι ὁ Ἀπάρτης δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀπὸ μᾶς... Μᾶς ἔμαθε νὰ βλέπουμε τὴ γλυπτικὴ ἁσπὴ, μᾶς ὅδηγησε σ' ἕναν καινούργιο δρόμο».

388312

ΟΦΕΛΜΑΤ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ